

CENZŪRA „PERESTROJKOS“ METAIS

Ideologinės cenzūros funkcijų Glavlitas pamažu pradėjo netekti nuo 1985 m., naujam SSKP CK generaliniam sekretoriui Michailui Gorbačiovui iškėlus „glasnost“ šūkį. Tais metais LSSR Glavlito cenzoriai spaudos leidiniuose padarė aštuonias ideologinio pobūdžio pataisas, o 1986 m. – tik tris. Kita vertus, priimant Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos parodas, skirtas pergalės kare su Vokietija 40-mečiui ir sovietų valdžios „atkūrimo“ Lietuvoje 45-mečiui, padarytos net 104 korektyvos. 1987 m. patvirtinus naują draudžiamų skelbti žinių sąrašą ir liberalizavus neslaptų leidinių spausdinimo taisykles, Glavlitas praktiškai liovėsi kontroliuoti viešos informacijos ideologinį turinį. Bendru LSSR Glavlito, Kultūros ministerijos ir Spaudos komiteto nutarimu 1987 m. rugsėjo 1 d. buvo sudaryta komisija bibliotekų spec. fonduose esančiai literatūrai peržiūrėti. Tuo metu Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos spec. fonde būta 46 304, VU bibliotekos – 89 028, Mokslų akademijos bibliotekos – 206 926, Kauno viešosios bibliotekos – 22 530 saugojimo vienetų. 1987 m. minėta komisija peržiūrėjo 174 vokiečių okupacijos metais išleistas knygas, iš kurių 111 rekomendavo grąžinti bendrajam naudojimui. Daug sparčiau spec. fondų patikrinimas vyko 1988 m., prasidėjus Atgimimui ir pasitraukus iš pareigų ilgamečiam LSSR Glavlito viršininkui M. Slizevičiui.

Streikus A. „Ideologinė cenzūra Lietuvoje 1956–1989 m.“, in: *Genocidas ir rezistencija*, nr. 1 (15), 2004, p. 62–63.